

Nr 113.

Ankom till riksdagens kansli den 23 september 1914 kl. 5 e. m.

Memorial angående statsregleringen för år 1915.

(4:e avd.)

I. Statsverkets inkomster.

I den till riksdagen den 18 maj 1914 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t, med åberopande av de beslut, om vilka bilagt statsrådsprotokoll över finansärenden den 14 maj 1914 lämnade närmare upplysning och under de i samma protokoll angivna förutsättningar, föreslagit, att statsverkets inkomster för år 1915 måtte upptagas sålunda:

		Kronor
A. Egentliga statsinkomster.		
I. Skatter:		
1. Mantalspenningar	850,000: —	
2. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	42,000,000: —	
b. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>	1,550,000: —	
	Transport 44,400,000: —	

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 6 saml. 68 häft. (Nr 113.) 1

		Kronor
	Transport 44,400,000: —	
c.	Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>	300,000: —
d.	Stämpelmedel, <i>bevillning</i> (därav beräknad arvsskatt 6,000,000 kronor)	17,800,000: —
e.	Lastpenningar, <i>bevillning</i>	775,000: —
3.	<i>Tullar och acciser:</i>	
a.	Tullmedel, <i>bevillning</i>	67,500,000: —
b.	Sockerskatt, <i>bevillning</i>	21,500,000: —
c.	Brännvinstillverkningskatt, <i>bevillning</i>	21,300,000: —
d.	Punschskatt, <i>bevillning</i>	1,800,000: —
e.	Maltskatt, <i>bevillning</i>	5,000,000: —
f.	Brännvinsförsämningsmedel, <i>bevillning</i>	19,000,000: —
g.	Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	6,000,000: —
		205,375,000 —
II.	Uppbörd i statens verksamhet:	
1.	Fyr- och båkmedel	2,000,000: —
2.	Lotspenningar	1,200,000: —
3.	Bidrag till försäkringsinspektionen	53,000: —
4.	Bidrag till bankinspektionen	58,000: —
5.	Inkomst av myntning och justering	915,000: —
6.	Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	540,600: —
7.	Kontrollstämpelmedel	100,000: —
8.	Terminsavgifter från läroverken	500,000: —
9.	Avgifter för granskning av biografbilder	26,000: —
10.	Diverse inkomster	1,500,000: —
		6,892,600 —
	<i>Säger egentliga statsinkomster 212,267,600 kronor.</i>	
	B. Inkomster av statens produktiva fonder.	
I.	Statens affärsverksamhet:	
1.	<i>Statens järnvägar:</i>	
	inkomster	95,000,000: —
	driftkostnader	73,800,000: —
	överskott	21,200,000: —
2.	<i>Postverket:</i>	
	inkomster, <i>bevillning</i>	28,690,000: —
	driftkostnader	24,690,000: —
	överskott	4,000,000: —
	Transport 25,200,000: —	212,267,600 —

			Kronor
	Transport	25,200,000: —	212,267,600 —
3. <i>Telegrafverket:</i>			
	inkomster	19,250,000: —	
	driftkostnad	12,950,000: —	
	överskott	6,300,000: —	
4. <i>Statens vattenfallsverk:</i>			
a. <i>Trollhätte kanalverk:</i>			
	inkomster	491,000: —	
	driftkostnad	330,000: —	
	överskott	161,000: —	
b. <i>Trollhätte kraftverk:</i>			
	inkomster	2,080,000: —	
	driftkostnad	805,000: —	
	överskott	1,275,000: —	
c. <i>Trollhätte fastighetsförvaltning:</i>			
	inkomster	54,000: —	
	driftkostnad	29,000: —	
	överskott	25,000: —	
d. <i>Vattenfall o. fastigheter inom Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län:</i>			
	inkomster	70,000: —	
	driftkostnad	12,000: —	
	överskott	58,000: —	
e. <i>Vattenfall och fastigheter, inköpta för elektrisk drift vid statens järnvägar:</i>			
	inkomster	9,000: —	
	driftkostnad	5,000: —	
	överskott	4,000: —	
f. <i>Porjus kraftverk:</i>			
	inkomster	650,000: —	
	driftkostnader	330,000: —	
	överskott	320,000: —	
g. <i>Älvkarleby kraftverk:</i>			
	inkomster	600,000: —	
	driftkostnader	350,000: —	
	överskott	250,000: —	
	Transport	2,093,000: —	31,500,000: —
			212,267,600 —

		Kronor
	Transport 2,093,000: — 31,500,000: —	212,267,600
h. Södertälje kanalverk:		
	inkomster 72,000: —	
	driftkostnader 56,000: —	
	överskott 16,000: —	
i. Diverse vattenfall och fastigheter:		
	inkomster 35,000: —	
	driftkostnader 11,000: —	
	överskott 24,000: —	
Såger för vattenfallsverken:		
	inkomster 4,061,000: —	
	driftkostnad 1,928,000: —	
	överskott 2,133,000: —	
5. Statens domäner:		
	inkomster 18,000,100: —	
	driftkostnad 8,000,100: —	
	överskott 10,000,000: —	43,633,000
II. Statens aktier:		
1. Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag:		
	a. Enligt 1907 och 1908 årens överenskommelser 2,075,000: —	
	b. Enligt 1913 års överenskommelse (kapital) 1,687,500: —	3,762,500
III. Statens utlåningsfonder (överskott):		
	1. Allmänna järnvägslånefonden 1,575,000: —	
	2. Allmänna byggnadslånefonden 31,000: —	
	3. Rederilånefonden 570,000: —	
	4. Hantverkslånefonden 3,000: —	
	5. Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby 30,000: —	
	6. Odlingsslånefonden 300,000: —	
	7. Torvindustrilånefonden 110,000: —	
	8. Egnahemslånefonden 1,435,000: —	
	9. Fiskerilånefonden 80,000: —	
	10. Norrländska nyodlingsfonden 29,000: —	
	11. Jordförmedlingsfonden 75,000: —	
	12. Täckdikningslånefonden 10,000: —	4,248,300
Såger inkomster av statens produktiva fonder 51,643,800 kronor.		
	Transport	263,911,400

	Kronor	
Transport	263,911,400	—
C. Andel i riksbankens vinst för år 1913	8,800,000	—
D. I anspråk tagna kapitaltillgångar:		
I. Av allmänna järnvägslånefonden	619,000	—
II. Av allmänna byggnadslånefonden	37,100	—
III. Av reservationer å anslaget till allmänna läroverken	293,827	27
IV. Reservation å avsättning till underlättande av åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande	276,172	78
V. Av statsverkets kassafond	2,500,000	—
<i>Säger i anspråk tagna kapitaltillgångar 3,726,100 kronor.</i>		
E. Lånemedel	39,828,600	—
Summa kronor	316,266,100	—

1:o.

Vad angår de uti Kungl. Maj:ts förslag bland »egentliga statsinkomster» under rubriken skatter upptagna inkomstitlar får utskottet till en början erinra därom, att riksdagen i fråga om de skatter, vilka äro att hänföra till bevillning, fattar beslut efter hemställan av bevillningsutskottet.

Skatter.

a) I fråga om beräkningen av mantalspenningarna har utskottet intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, vadan utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för år 1915 bland egentliga statsinkomster under rubriken skatter uppföra mantalspenningar med ett till 850,000 kronor beräknat belopp.

b) Under erinran att riksdagen med anledning av därom av Kungl. Maj:t gjord framställning antagit förslag till förordning om värnskatt, vilken skattetitel beräknats inbringa ett nettobelopp av i runt tal 75,300,000 kronor, som förfaller till betalning under år 1915, får utskottet hemställa,

att riksdagen må i riksstaten för år 1915 bland egentliga statsinkomster under rubriken skatter uppföra en inkomsttitel värnskatt med ett till 75,300,000 kronor beräknat belopp.

2:o.

Uppbörd i
statens
verksamhet.

Mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, i vad det avser uppbörd i statens verksamhet, har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må såsom uppbörd i statens verksamhet i riksstaten för år 1915 upptaga följande inkomsttitlar:

Fyr- och båkmedel ...	kr. 2,000,000: —	
Lotspenningar	» 1,200,000: —	
Bidrag till försäkrings- inspektionen	» 53,000: —	
Bidrag till bankinspek- tionen	» 58,000: —	
Inkomst av myntning och justering	» 915,000: —	
Patent- och varumär- kes- samt registre- ringsavgifter	» 540,600: —	
Kontrollstämpelmedel	» 100,000: —	
Terminsavgifter från läroverken	» 500,000: —	
Avgifter för gransk- ning av biografbil- der	» 26,000: —	
Diverse inkomster	» 1,500,000: —	6,892,600: —

Vid bifall till vad utskottet sålunda, utöver vad riksdagen redan beslutat, föreslagit, komma *de egentliga statsinkomsterna* att i riksstaten uppföras med ett belopp av 282,067,600 kronor.

3:o.

Vad därefter vidkommer inkomsterna av statens produktiva fonder, i vad dessa avse statens affärsverksamhet, vill utskottet till en början erinra därom, att riksdagen *dels* beträffande statens järnvägar i anledning av väckta motioner medgivit att till vissa ordinarie tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar må under år 1915 utgå visst tillfälligt lönetillägg, på grund av vilket beslut driftkostnaderna för statens järnvägar torde böra ökas med 1,450,000 kronor och överskottet å fonden sålunda nedsättas från det av Kungl. Maj:t beräknade beloppet, 21,200,000 kronor, till 19,750,000 kronor, *dels* vad beträffar postverkets inkomster bifallit Kungl. Maj:ts förslag att för år 1915 beräkna överskottet mellan berörda inkomster och verkets driftkostnader till 4,000,000 kronor, *dels* beträffande telegrafverket bestämt verkets anslag för driftkostnader för år 1915 till 12,950,000 kronor, *dels ock* slutligen vad beträffar driftkostnaderna för statens domäner under år 1915 i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bestämt dessa till 8,000,100 kronor.

Statens
affärs-
verksamhet.

Mot vad Kungl. Maj:t i övrigt under inkomster av statens produktiva fonder, i vad avser statens affärsverksamhet, föreslagit, har utskottet icke haft något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för år 1915 under inkomster av statens produktiva fonder och rubriken statens affärsverksamhet uppföra följande inkomstitlar sålunda:

1. *Statens järnvägar:*

inkomster	95,000,000: —
driftkostnader.....	75,250,000: —
överskott	19,750,000: —

2. *Postverket:*

inkomster, <i>bevillning</i> ...	28,690,000: —
driftkostnader.....	24,690,000: —
överskott	4,000,000: —

Transport 23,750,000: —

Transport 23,750,000: —

3. *Telegrafverket:*

inkomster	19,250,000: —	
driftkostnader.....	12,950,000: —	
överskott		6,300,000: —

4. *Statens vattenfallsverk:*

a. Trollhätte kanalverk:

inkomster.....	491,000: —	
driftkostnader...	330,000: —	
överskott		161,000: —

b. Trollhätte kraftverk:

inkomster.....	2,080,000: —	
driftkostnader...	805,000: —	
överskott		1,275,000: —

c. Trollhätte fastighetsförvaltning:

inkomster.....	54,000: —	
driftkostnader...	29,000: —	
överskott.....		25,000: —

d. Vattenfall o. fastigheter inom Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län:

 Transport 1,461,000: — 30,050,000: —

	Transport	1,461,000: —	30,050,000: —
inkom-			
ster.....	70,000: —		
drift-			
kost-			
nader...	12,000: —		
överskott.....		58,000: —	
e. Vattenfall och fastig-			
heter, inköpta för			
elektrisk drift vid			
statens järnvägar:			
inkom-			
ster.....	9,000: —		
drift-			
kostna-			
der	5,000: —		
överskott		4,000: —	
f. Porjus kraftverk:			
inkom-			
ster.....	650,000: —		
drift-			
kostna-			
der	330,000: —		
överskott		320,000: —	
g. Älvkarleby kraftverk:			
inkom-			
ster.....	600,000: —		
drift-			
kostna-			
der	350,000: —		
överskott.....		250,000: —	
h. Södertälje kanalverk:			
inkom-			
ster.....	72,000: —		

Transport 2,093,000: — 30,050,000: —

	Transport	2,093,000: —	30,050,000: —
drift-			
kostna-			
der	56,000: —		
överskott.....		16,000: —	
i. Diverse vattenfall och fastigheter:			
inkom-			
ster.....	35,000: —		
drift-			
kostna-			
der	11,000: —		
överskott.....		24,000: —	

Säger för vattenfallsverken:

inkomster	4,061,000: —	
driftkostnader.....	1,928,000: —	
överskott		2,133,000: —

5. *Statens domäner:*

inkomster	18,000,100: —	
driftkostnad	8,000,100: —	
överskott		10,000,000: —
	Summa kronor	42,183,000: —

4:o.

Statens aktier. Utdelningen å statens aktier i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag har i statsverkspropositionen upptagits till 3,762,500 kronor, därav 2,075,000 kronor beräknats inflyta på grund av 1907 och 1908 årens överenskommelser samt 1,687,500 kronor på grund av 1913 års överenskommelse.

Utskottet hemställer,

att i riksstaten för år 1915 må under inkomst av statens produktiva fonder och rubriken statens aktier upptagas utdelning i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag med ett belopp av 3,762,500 kronor.

5:o.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag rörande beräkningen av inkomsterna av statens utlåningsfonder får utskottet hemställa,

*Statens
utlånings-
fonder.*

att inkomsterna av statens produktiva fonder må under rubriken »statens utlåningsfonder (överskott)» i riksstaten upptagas sålunda:

Allmänna järnvägslåne- fonden	kr. 1,575,000: —	
Allmänna byggnads- lånefonden	» 31,300: —	
Rederilånefonden	» 570,000: —	
Hantverkslånefonden ...	» 3,000: —	
Lånefonden för tjänste- mannasamhället vid Mörby	» 30,000: —	
Odlingslånefonden	» 300,000: —	
Torvindustrilånefonden ..	» 110,000: —	
Egnahemslånefonden ...	» 1,435,000: —	
Fiskerilånefonden	» 80,000: —	
Norrländska nyodlings- fonden	» 29,000: —	
Jordförmedlingsfonden ..	» 75,000: —	
Täckdikningslånefon- den	» 10,000: —	4,248,300: —

6:o.

Under erinran att riksdagen i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit beslutat, att av riksbankens vinst för år 1913 skall till statsverket överlämnas 8,800,000 kronor, får utskottet hemställa,

*Andel i riks-
bankens vinst.*

att uti 1915 års riksstat upptages under rubriken »andel i riksbankens vinst för år 1913» nämnda be-
lopp, 8,800,000 kronor.

7:o.

*I anspråk
tagna kapital-
tillgångar.*

Vidkommande därefter Kungl. Maj:ts förslag om uppförande av vissa inkomsttitlar under rubriken »i anspråk tagna kapitaltillgångar» har utskottet ej någon erinran att göra annat än i avseende å det belopp av 2,500,000 kronor, som upptagits att utgå av statsverkets kassafond. Då det med säkerhet kan förutses, att nämnda fonds tillgångar i stor utsträckning måste tillgripas för att täcka den minskning i statsverkets inkomster under innevarande år, som de rådande politiska förhållandena ofrånkomligt medföra, synes nämligen fonden icke nu böra ytterligare belastas genom att en del av dess behållning tages i anspråk för 1915 års budget. Redan av denna anledning har utskottet icke kunnat biträda Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Vidare bör bemärkas, att nämnda belopp är avsett att tagas i anspråk för att täcka hälften av den av Kungl. Maj:t under titel »utgifter för kapitalökning» föreslagna avsättningen å 5,000,000 kronor till en fond för inlandsbanans fortsättning m. m. Då emellertid utskottet under punkt 12:o här nedan hemställer, att detta förslag icke må vinna riksdagens bifall, kommer under förutsättning att riksdagen fattar beslut i enlighet med denna hemställan det av Kungl. Maj:t anförda skälet för kassafondens anlåtande på sätt föreslagits, att förfalla.

Utskottet hemställer alltså,

att under rubriken »i anspråk tagna kapitaltillgångar» må, i 1915 års riksstat upptagas följande inkomsttitlar sålunda:

av allmänna järnvägs- lånefonden	kr. 619,000: —
av allmänna byggnads- lånefonden	» 37,100: —
av reservationer å an- slaget till allmänna läroverken.....	» 293,827: 27
reservation å avsättning till underlättande av åtgärder för arbetar- res olycksfallförsäk- ring och sjukkassors bildande.....	» 276,172: 73
	<u>1,226,100: —</u>

8:o.

Med avseende å de medel, som böra genom upplåning anskaffas, har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen ävensom i särskilda till riksdagen avlåtna propositioner föreslagit, att följande anslag, som av innevarande års riksdag anvisats för år 1915, skola utgå av lånemedel, nämligen:

för fortsatt utveckling av statens telegraf- och telefonväsende	kronor	4,650,000: —
för anordnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland	»	325,000: —
för ombyggnad av Malmö statsbangård.....	»	1,000,000: —
för inköp av mark, som erfordras för utvidgning av vissa järnvägsstationer.....	»	300,000: —
för anskaffande av ny rullande materiel vid statens järnvägar	»	3,900,000: —
för fortsättandet av arbetet med utläggande av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna m. m.	»	574,200: —
för fortsättande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Göteborg och Alingsås m. m.....	»	1,750,000: —
för fortsättande av statsbanan Järna—Norrköping	»	1,612,000: —
för anläggningar i Nyköping för trafikutbyte mellan statsbanan Järna—Norrköping samt Oxelösund—Flen—Västmanlands järnväg	»	50,000: —
för anläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Norrköping och Mjölby	»	1,000,000: —
för fortsättande av statsbanan Ulriksfors—Volgsjön.....	»	1,300,000: —
för fortsättande av statsbanan Älvsby—Piteå	»	935,000: —
för fortsättande av statsbanan Sveg—Brunflo	»	1,800,000: —
för fortsättande av statsbanan Karungi—Haparanda	»	1,042,400: —
för anläggning av en statsbana Dagarn—Hultebo	»	435,000: —
för vissa omändringar vid centralstationen i Stockholm m. m.....	»	2,480,000: —
för anläggning av en ny farled mellan Vänersborg och Göteborg	»	3,000,000: —
		<hr/>
	Transport kronor	26,153,600: —

	Transport	kronor 26,153,600:—
för påbörjande av en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftverk.....	»	300,000:—
för reglerande av Stora Lule älvs vattensystem ovanför Porjus.....	»	500,000:—
för anläggande av ett statens kraftverk vid Älvkarleby	»	1,110,000:—
för anläggning av ledningar för distribuering av elektrisk energi från statens kraftverk.....	»	2,200,000:—
för utvidgning av Södertälje kanal mellan Maren och Saltsjön	»	300,000:—
för avsättning till fonden för bibanor inom vissa delar av riket	»	2,000,000:—
för avsättning till allmänna järnvägs-lånefonden...	»	1,500,000:—
för kapitalökning å hantverkslånefonden	»	25,000:—
för kapitalökning å odlingslånefonden	»	450,000:—
för kapitalökning å egnahemslånefonden	»	5,200,000:—
för kapitalökning å fiskerilånefonden	»	100,000:—
för kapitalökning å jordförmedlingsfonden	»	200,000:—
för kapitalökning å täckdiktning-lånefonden	»	200,000:—
	Summa kronor	40,238,600:—

Mot Kungl. Maj:ts förslag, att förestående anslag skola utgå av lånemedel, har utskottet icke haft något att erinra.

Förutom nu nämnda anslag synas jämväl nedanstående, av riksdagen för år 1915 beviljade anslag vara av beskaffenhet att bära tackas genom upplåning, nämligen:

för anläggningar å linjen Kiruna—Riksgränsen för ökad malmtransport	kronor	400,000:—
för anläggningar å linjen Gällivare—Svartön för ökad malmtransport	»	300,000:—
för inrättande av en allmän nyodlingsfond	»	100,000:—
för bestridande av kostnader för vissa av införandet av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket föranledda förberedande åtgärder, förslagsanslag	»	100,000:—
	Summa kronor	900,000:—

Vidare bör enligt utskottets uppfattning åtminstone någon del av det för utförande av nya byggnader och anläggningar vid statens tra-

fikerade järnvägar för år 1915 anvisade beloppet av 4,060,200 kronor täckas av lånemedel; och synes det utskottet, att denna del lämpligen bör bestämmas till 1,400,000 kronor.

Det sammanlagda belopp, som bör genom upplåning anskaffas, uppgår alltså till 42,538,600 kronor. Utskottet får i enlighet härmed hemställa,

att för täckande av förenämnda anslagsbelopp å tillsammans 42,538,600 kronor må i riksstaten för år 1915 under rubriken lånemedel uppföras en inkomsttitel av sistnämnda belopp; och lärer bankoutskottet komma att avgiva förslag om det bemyndigande, som med avseende härå bör av riksdagen lämnas riksgäldskontoret.

II. Statsverkets utgifter.

Härvid har utskottet att avgiva yttrande över vissa väckta, ännu oavgjorda förslag ävensom angående sättet för upptagande i riksstaten av vissa redan beviljade anslagsbelopp m. m.

9:o.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag hemställer utskottet,

*Riksdags-
och revisions-
kostnader.*

att för bestridande av riksdags- och revisionskostnader m. m. må å 1915 års stat anvisas ett belopp av förslagsvis 1,518,000 kronor.

10:o.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att för betalning av räntor å statsskulden m. m. för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 27,212,300 kronor.

*Räntor å
statsskulden
m. m.*

Enligt från riksgäldskontoret utskottet tillhandakommen upplysning bör emellertid dels det under förevarande titel i riksstatsförslaget av

Kungl. Maj:t med 233,053 kronor upptagna anslaget »ränta å svenska skattkamarväxlar» höjas med 166,467 kronor till 399,520 kronor, dels ock det under samma titel av Kungl. Maj:t till 1,750,037 kronor upptagna förslagsanslaget »ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning» ökas med 1,163,265 kronor. Med avseende å de ytterligare utgifter, som skola täckas med detta anslag, anser utskottet, att detsamma bör tillföras ytterligare ett belopp, som för jämnande av titelns slutsumma synas böra beräknas till 70,268 kronor. Det sistnämnda anslaget skulle alltså ökas med sammanlagt 1,233,533 kronor till 2,983,570 kronor. Med hänsyn jämväl till den i avseende å anslaget till ränta å svenska skattkamarväxlar föreslagna höjningen skulle slutsumman av titeln »räntor å statsskulden m. m.» ökas från 27,212,300 kronor med 1,400,000 kronor till 28,612,300 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att i riksstaten för år 1915 må för betalning av räntor å statsskulden m. m. anvisas ett belopp av förslagsvis 28,612,300 kronor.

11:o.

Engångskostnader för försvaret och värnskattefonden.

I enlighet med den i § 1 av det utav riksdagen antagna förslaget till förordning angående statsverkets värnskattefond intagna bestämmelsen, att statsverkets inkomster av den för bestridande av särskilda engångskostnader för försvarsväsendet åtagna värnskatten skola, i den mån de icke anvisas å stat för år 1915, avsättas till en särskild fond, benämnd värnskattefonden, torde i riksstaten för år 1915 böra uppföras,

dels under verkliga utgifter en titel »engångskostnader för försvaret» med det för nämnda år för ändamålet anvisade beloppet 22,190,630 kronor, därav för lantförsvaret 16,737,430 kronor och för sjöförsvaret 5,453,200 kronor,

dels ock under utgifter för kapitalökning en titel »värnskattefonden» med ett belopp av 53,109,370 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att i riksstaten för år 1915 skall uppföras, dels bland verkliga utgifter under titel »engångskostnader för försvaret» ett belopp av 22,190,630 kronor, dels ock bland utgifter för kapitalökning under titel »värnskattefonden» ett belopp av 53,109,370 kronor.

12:o.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen under titel utgifter för kapitalökning i avseende å statens järnvägar föreslagit, att för år 1915 ett belopp av 5,000,000 kronor avsättes till en särskild fond att användas till fortsättande, enligt framtida beslut av riksdagen, av inlandsbanan norr om Ångermanälven (Volgsjön) och till andra järnvägsanläggningar i övre Norrland, vilken fond ställes under statskontorets förvaltning.

Inlands-
banan.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid statsverkspropositionen under rubrik utgifter för kapitalökning fogade statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 maj 1914 sid. 56—64.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft dels en inom första kammaren av herr *H. Fahlén* väckt motion, nr 11, vari hemställt, att riksdagen må medgiva, att för 1915 ett belopp av 7,500,000 kronor avsättes till en särskild fond att användas till fortsättande, enligt framtida beslut av riksdagen, av inlandsbanan norr om Ångermanälven (Volgsjön) och till andra järnvägsanläggningar i Norrland, avseende att förbinda inlandsbanan med norra stambanan, vilken fond ställes under statskontorets förvaltning, dels ock en inom andra kammaren väckt motion, nr 123, vari herr *R. Karlsson* i Fjäl hemställt, att för avsättning till inlandsbanan måtte anslås ett belopp av 10,000,000 kronor.

Beträffande den motivering herr *Fahlén* förebragt för den av honom gjorda framställningen hänvisas till motionen.

Då det enligt utskottets mening icke bör ifrågakomma att under nu rådande förhållanden belasta budgeten med avsättning av medel till fondering för nya ändamål, har utskottet icke kunnat förorda Kungl. Maj:ts förslag och alltså än mindre kunnat ansluta sig till någondera av de i motionerna gjorda framställningarna.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning ävensom de i berörda motioner väckta förslag icke må vinna riksdagens bifall.

13:o

Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för år 1915 anvisa ett förslagsanslag å 7,292,000 kronor att tillhandahållas riksgäldskontoret för avbetalning å statsskulden.

Avbetalning å
statsskulden.

Utredningen i ärendet återfinnes i det vid statsverkspropositionen den 14 januari 1914 under rubrik »utgifter för kapitalökning» fogade statsrådsprotokollet över finansärenden samma dag, sid. 21—32.

I sammanhang härmed har utskottet till prövning förehaft en inom första kammaren av herr *G. F. Östberg* väckt motion, nr 5, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att för statsskuldens amortering skall — förutom de medel, som enligt riksdagens förut fattade beslut i anledning av statsräntelånens upptagande ingå till fonden för statsskuldens amortering — för år 1915 avsättas ett belopp av 1,000,000 kronor.

Beträffande vad motionären till stöd för denna framställning anfört, får utskottet hänvisa till nyssberörda motion ävensom till en vid årets förra riksdag i samma ämne inom första kammaren väckt motion nr 25.

Det i motionen framförda förslaget har utskottet så mycket mindre kunnat biträda, som enligt utskottets uppfattning den nu rådande situationen nödvändiggör, att avbetalningen å statsskulden under år 1915 i huvudsak begränsas till amorteringslånen, medan i fråga om statsräntelånen avbetalningen bör inskränkas till vad som betingas därav, att innevarande riksdag beslutat, att i anledning av 1913 års statslåns upptagande skall från och med år 1915 i riksstaten uppföras ett årligt annuitetsanslag av 3,780,000 kronor, av vilket anslag skall först utgå den å lånet årligen förfallande räntan samt återstoden i riksstaten för varje år upptagas under titel »utgifter för kapitalökning, avbetalning å statsskulden», att tillgodoföras fonden för statsskuldens amortering.

I enlighet med vad sålunda anförts torde avsättningen till avbetalning å de fonderade statslånen böra nedsättas från av Kungl. Maj:t föreslagna 2,725,812 kronor 5 öre med 2,185,814 kronor till 539,998 kronor 5 öre, vilket belopp för vinnande av jämn slutsumma bör höjas till 540,012 kronor 5 öre. På grund härav skulle det sammanlagda beloppet för avbetalning å statsskulden uppgå till 5,106,200 kronor.

Utskottet hemställer,

att i riksstaten för år 1915 må för avbetalning å statsskulden anvisas ett belopp av förslagsvis 5,106,200 kronor.

14:o.

*Avsättning
till stats-
verkets fond
av rusdrycks-
medel.*

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning föreslagit riksdagen ått till en statsverkets fond av rusdrycksmedel för år 1915 anvisa ett förslagsanslag å 5,200,000 kronor.

I detta ärende har departementschefen till det vid statsverkspropositionen den 14 januari 1914 fogade statsrådsprotokollet över finansärenden samma dag, sid. 32, anfört följande:

»Enligt föreskrift i 1 § av förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel skall av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningskatt, maltskatt, punschkatt och brännvinsförsäljningsmedel — efter restitution för denaturerat brännvin och för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart använts för tillverkning av svagdricka — till en särskild fond avsättas vad som för varje år överskjuter ett belopp av 41,900,000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts tidigare denna dag fattade beslut skola ifrågavarande skattemedel i förslaget till riksstat för år 1915 beräknas till ett sammanlagt belopp av 47,100,000 kronor. Det belopp, varmed sistnämnda summa överstiger 41,900,000 kronor, d. v. s. 5,200,000 kronor, bör sålunda i form av anslag anvisas att utgå till en statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Då den summa, som skall tillföras fonden, givetvis är beroende på storleken av de belopp, varmed skattemedlen verkligen inflyta, bör anslaget uppenbarligen erhålla karaktären av förslagsanslag.»

Sedan riksdagen numera på förslag av bevillningsutskottet beslutat i riksstaten uppföra de i statsrådsprotokollet omnämnda inkomstitlarna med belopp, som sammanlagt uppgå till allenast 45,100,000 kronor, bör motsvarande sänkning vidtagas i fråga om det belopp, varmed avsättningen till förevarande fond skall i riksstaten upptagas.

I enlighet med vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att i riksstaten för år 1915 må till statsverkets fond av rusdrycksmedel avsättas ett belopp av förslagsvis 3,200,000 kronor.

15:o.

Vid bifall till vad utskottet här ovan föreslagit och om i övrigt några på statsregleringen inverkan beslut icke varda av innevarande riksdag fattade, skulle statsverkets inkomster och utgifter för år 1915 utgöra:

		Kronor
Inkomster.		
A. Egentliga statsinkomster.		
I. Skatter:		
1.	Mantalspenningar	850,000:—
2.	Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:	
a.	Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	38,500,000:—
b.	Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>	1,550,000:—
c.	Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>	300,000:—
d.	Stämpelmedel, <i>bevillning</i> (därav beräknad arvsskatt 6,000,000 kronor)	17,800,000:—
e.	Lastpenningar, <i>bevillning</i>	775,000:—
f.	Värnskatt	75,300,000:—
3.	Tullar och acciser:	
a.	Tullmedel, <i>bevillning</i>	73,500,000:—
b.	Sockerskatt, <i>bevillning</i>	21,500,000:—
c.	Brännvinstillverkningskatt, <i>bevillning</i>	20,000,000:—
d.	Punschskatt, <i>bevillning</i>	1,800,000:—
e.	Maltskatt, <i>bevillning</i>	5,000,000:—
f.	Brännvinsförsäljningsmedel, <i>bevillning</i>	18,300,000:—
		275,175,000
II. Uppbörd i statens verksamhet:		
1.	Fyr- och båkmedel	2,000,000:—
2.	Lotspenningar	1,200,000:—
3.	Bidrag till försäkringsinspektionen	53,000:—
4.	Bidrag till bankinspektionen	58,000:—
5.	Inkomst av myntning och justering	915,000:—
6.	Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	540,600:—
7.	Kontrollstämpelmedel	100,000:—
8.	Terminsavgifter från läroverken	500,000:—
9.	Avgifter för granskning av biografbilder	26,000:—
10.	Diverse inkomster	1,500,000:—
		6,892,600
<i>Säger egentliga statsinkomster 282,067,600 kronor.</i>		

		Kronor
B. Inkomster av statens produktiva fonder.		
I. Statens affärsverksamhet:		
1. <i>Statens järnvägar:</i>		
inkomster	95,000,000: —	
driftkostnader	<u>75,250,000: —</u>	
överskott		19,750,000: —
2. <i>Postverket:</i>		
inkomster, <i>bevilning</i>	28,690,000: —	
driftkostnader	<u>24,690,000: —</u>	
överskott		4,000,000: —
3. <i>Telegrafverket:</i>		
inkomster	19,250,000: —	
driftkostnader	<u>12,950,000: —</u>	
överskott		6,300,000: —
4. <i>Statens vattenfallsverk:</i>		
a. <i>Trollhätte kanalverk:</i>		
inkomster	491,000: —	
driftkostnader	<u>330,000: —</u>	
överskott		161,000: —
b. <i>Trollhätte kraftverk:</i>		
inkomster	2,080,000: —	
driftkostnader	<u>805,000: —</u>	
överskott		1,275,000: —
c. <i>Trollhätte fastighetsförvaltning:</i>		
inkomster	54,000: —	
driftkostnader	<u>29,000: —</u>	
överskott		25,000: —
d. <i>Vattenfall o. fastigheter inom Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län:</i>		
inkomster	70,000: —	
driftkostnader	<u>12,000: —</u>	
överskott		58,000: —

		Kronor
e. Vattenfall och fastigheter, inköpta för elektrisk drift vid statens järnvägar:		
inkomster	9,000:—	
driftkostnader	5,000:—	
överskott	4,000:—	
f. Porjus kraftverk:		
inkomster	650,000:—	
driftkostnader	330,000:—	
överskott	320,000:—	
g. Älvkarleby kraftverk:		
inkomster	600,000:—	
driftkostnader	350,000:—	
överskott	250,000:—	
h. Södertälje kanalverk:		
inkomster	72,000:—	
driftkostnader	56,000:—	
överskott	16,000:—	
i. Diverse vattenfall och fastigheter:		
inkomster	35,000:—	
driftkostnader	11,000:—	
överskott	24,000:—	
<i>Säger för vattenfallsverken:</i>		
inkomster	4,061,000:—	
driftkostnader	1,928,000:—	
överskott	2,133,000:—	
5. <i>Statens domäner:</i>		
inkomster	18,000,100:—	
driftkostnader	8,000,100:—	
överskott	10,000,000:—	42,183,000 —
II. Statens aktier:		
1. <i>Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag:</i>		
a. Enligt 1907 och 1908 årens överenskommelser	2,075,000:—	
b. Enligt 1913 års överenskommelse	1,687,500:—	3,762,500 —

		Kronor	
III. Statens utlåningsfonder (överskott):			
1.	Allmänna järnvägslånefonden	1,575,000:—	
2.	Allmänna byggnadslånefonden	31,300:—	
3.	Rederilånefonden	570,000:—	
4.	Hantverkslånefonden	3,000:—	
5.	Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	30,000:—	
6.	Odlingslånefonden	300,000:—	
7.	Torvindustrilånefonden	110,000:—	
8.	Egnahemslånefonden	1,435,000:—	
9.	Fiskerilånefonden	80,000:—	
10.	Norrländska nyodlingsfonden	29,000:—	
11.	Jordförmedlingsfonden	75,000:—	
12.	Täckdikningslånefonden	10,000:—	
			4,248,300 —
<i>Säger inkomster av statens produktiva fonder 50,193,800 kronor.</i>			
C. Andel i riksbankens vinst för år 1913		8,800,000	—
D. I anspråk tagna kapitaltillgångar:			
I.	Av allmänna järnvägslånefonden	619,000	—
II.	Av allmänna byggnadslånefonden	37,100	—
III.	Av reservationer å anslaget till allmänna läroverken	293,827	27
IV.	Reservation å avsättning till underlättande av åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande	276,172	78
<i>Säger i anspråk tagna kapitaltillgångar 1,226,100 kronor.</i>			
E. Lånemedel		42,538,600	—
Summa kronor		384,826,100	—

Utgifter.

Verkliga utgifter.

	Ordinarie anslag.	Extra anslag.	Summa kronor.
I. Första huvudtiteln	1,373,000 —	—	1,373,000 —
II. Andra »	5,291,001 —	1,127,799 —	6,418,800 —
III. Tredje »	1,834,070 —	754,330 —	2,588,400 —
IV. Fjärde »	52,497,793 —	6,658,607 —	59,156,400 —
V. Femte »	22,923,158 —	8,860,542 —	31,783,700 —
VI. Sjätte »	13,478,047 —	14,070,753 —	27,548,800 —
VII. Sjunde »	24,604,903 —	4,311,997 —	28,916,900 —
VIII. Åttonde »	32,953,998 —	5,685,502 —	38,639,500 —
IX. Nionde »	8,017,504 —	6,167,196 —	14,184,700 —
X. Tionde »	6,694,964 —	3,555,536 —	10,250,500 —
Summa	169,668,438 —	51,192,262 —	220,860,700 —

Riksdags- och revisionskostnader m. m.

	Kronor	ö.
1 Riksdags- och revisionskostnader, <i>förslagsanslag</i>	1,225,000	—
2 Kostnader för riksdagens hus, <i>förslagsanslag</i>	75,000	—
3 Kostnader för riksdagens bibliotek, <i>reservationsanslag</i>	7,000	—
4 Avlöningar m. fl. förvaltningskostnader vid riksgäldskontoret, <i>förslagsanslag</i>	175,000	—
5 Avlöning, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, <i>förslagsanslag</i>	36,000	—
Summa	1,518,000	—

Räntor å statsskulden m. m.

		Kronor	ö.	Kronor	ö.
A. Å de fonderade statslånen.					
1	Å 3 ⁹ / ₁₀ % lånet	3,053,481	—		
2	» 1880 års 3 ¹ / ₂ % lån	2,230,960	—		
3	» 1886 » 3 ¹ / ₂ % »	1,934,425	—		
4	» 1888 » 3 % »	725,733	—		
5	» 1890 » 3 ¹ / ₂ % »	885,274	—		
6	» 1894 » 3 % »	525,096	—		
7	» 1899 » 3 ¹ / ₂ % »	1,125,293	—		
8	» 1900 » 3 ¹ / ₂ % »	1,271,200	—		
9	» 1904 » 3 ¹ / ₂ % »	1,260,000	—		
10	» 1906 » 3 ¹ / ₂ % »	1,512,000	—		
11	» 1907 » lån å 4 %	1,872,000	—		
12	» 1908 » » å 4 %	2,179,200	—		
13	» 1911 » » å 4 %	2,880,000	—		
14	» 1913 » » å 4 ¹ / ₂ %	3,240,000	—	24,694,662	—
B. Å övrig statsskuld.					
1	Ränta å svenska skattkamarväxlar	399,520	—		
2	Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, förslagsanslag	2,983,570	—		
Ränta å följande av staten övertagna lån:					
3	Kommunlån	17,684:—			
4	Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån	24,720:—			
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån:					
5	Av år 1898	56,520:—			
6	» » 1902	31,080:—			
		130,004	—		
7	Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen	300,000	—		
8	Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm	90,000	—		
9	Ränta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital	7,500	—		
10	Ränta å Göta kanals reparationsfond	7,044	—	3,917,638	—
Summa				28,612,300	—

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 6 saml. 68 häft. (Nr 113.) 4

Engångskostnader för försvaret.

	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Engångskostnader för år 1915, att utgå av värnskattemedel:				
Engångskostnader för lantförsvaret:				
<i>Gemensamt reservationsanslag:</i>				
1	Till bestridande av kostnaderna för övning vid armén av årsklassen 1914 yngre.....	6,643,682	—	
2	Till anskaffande av intendenturmateriel	3,775,000	—	
3	Till anskaffande av artillerimateriel	2,705,000	—	
4	Till anskaffande av ingenjörmateriel	1,016,748	—	
5	Till anskaffande av sjukvårds- och veterinärmateriel ...	325,000	—	
6	Till befästningsarbeten m. m. vid Boden	1,498,000	—	
7	Till befästningsarbeten m. m. vid Tingstäde	774,000	—	16,737,430
Engångskostnader för sjöförsvaret:				
<i>Gemensamt reservationsanslag:</i>				
8	Till nyanskaffning av krigsfartygsmateriel	100,000	—	
9	Till anskaffning av bärgningsmateriel för undervattens- båtar	250,000	—	
10	Till ändringsarbeten å 1:a klass pansarbåtar	297,000	—	
11	Till ombyggnad av två torpedkryssare till depåfartyg för undervattensbåtar	385,000	—	
12	Till anskaffning av torpedmateriel	50,000	—	
13	Till anskaffning av minmateriel.....	50,000	—	
14	Ny docka vid flottans station i Stockholm	300,000	—	
15	Örlogsdepå vid Härnösand	100,000	—	
16	Till bestridande av kostnaderna för övning vid flottan av värnpliktiga, tillhörande årsklasserna 1914 yngre och 1915 äldre	560,000	—	
17	Till bestridande av kostnaderna för övning vid kust- artilleriet av värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1914 yngre.....	386,200	—	
18	Till nyanläggningar och nyanskaffningar för stärkande av det fasta kustförsvaret med undantag av Fårösunds kustposition	2,750,000	—	
19	Försvarsanstalter på Gottland	225,000	—	5,453,200
	Summa	—	—	22,190,630

Utgifter för kapitalökning.

Statens affärsverksamhet.

	Att täckas av				Summa	
	lånemedel		andra stats- inkomster		Kronor	ö.
	Kronor	ö.	Kronor	ö.		
A. Postverket.						
1	Inventarier			300,000	—	
2	Nybyggnad i Stockholm			60,000	—	
3	» i Uddevalla			115,000	—	
4	» i Norrköping			200,000	—	
5	Inköp av tomt i Göteborg			250,000	—	
	Säger för postverket			925,000	—	925,000
B. Telegrafverket.						
1	Inköp och bebyggande av fastigheter			400,000	—	
2	Fortsatt utveckling av statens telefon- och tele- grafväsende	4,650,000	—			
3	Telefonkabel till Gottland			150,000	—	
4	Direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tysk- land	325,000	—			
	Säger för telegrafverket	4,975,000	—	550,000	—	5,525,000
C. Statens järnvägar.						
1	Nya byggnader och anläggningar vid statens trafi- kerade järnvägar	1,400,000	—	2,660,200	—	
2	Ombyggnad av Malmö statsbangård	1,000,000	—			
3	Markförvärv	300,000	—			
4	Inventarier och förlag			2,000,000	—	
5	Ny rullande materiel	3,900,000	—			
6	Utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna m. m.	574,200	—			

	Att täckas av				Summa	
	låne-medel		andra stats- inkomster		Kronor	ö.
	Kronor	ö.	Kronor	ö.		
7	Dubbelspår Göteborg—Alingsås	1,750,000	—	—	—	—
8	Fortsättande av statsbanan Järna—Norrköping ...	1,612,000	—	—	—	—
9	Anläggningar i Nyköping för trafikutbyte mellan statsbanan Järna—Norrköping samt Oxelösund —Flen—Västmanlands järnväg	50,000	—	—	—	—
10	Dubbelspår Norrköping—Mjölby	1,000,000	—	—	—	—
11	Fortsättning av statsbanan Ulriksfors—Volgsjön	1,300,000	—	—	—	—
12	Fortsättande av statsbanan Älvsby—Piteå	935,000	—	—	—	—
13	Fortsättning av statsbanan Sveg—Brunflo	1,800,000	—	—	—	—
14	Statsbana från Karungi till Haparanda	1,042,400	—	—	—	—
15	Utfartsvägar till landsvägen Boden—Lappträsk från stationer och mötesplatser å statsbanan Boden—Lappträsk	—	—	172,600	—	—
16	Statsbana från Dagarns järnvägsstation till Hul- tebo	435,000	—	—	—	—
17	Anläggningar å linjen Kiruna—Riksgränsen för ökad malmtransport	400,000	—	—	—	—
18	Anläggningar å linjen Gällivare—Svartön för ökad malmtransport	300,000	—	—	—	—
19	Anläggningar vid statsbanorna för militära änd- mål	—	—	150,000	—	—
20	Anläggningar vid centralstationen i Stockholm m. m.	2,480,000	—	—	—	—
	Säger för statens järnvägar	20,278,600	—	4,982,800	—	25,261,400
D. Statens vattenfallsverk.						
Trollhätte kanalverk:						
1	Anläggning av ny farled mellan Vänersborg och Göteborg	3,000,000	—	—	—	—
Trollhätte kraftverk:						
2	Kraftverksanläggningen vid Trollhättan	300,000	—	—	—	—
Porjus kraftverk:						
3	Inventarier	—	—	100,000	—	—
4	Reglering av Stora Lule älvs vattensystem ovan- för Porjus	500,000	—	—	—	—
Älvkarleby kraftverk:						
5	Anläggande av ett statens kraftverk vid Älv- karleby	1,110,000	—	—	—	—

		Att täckas av				Summa	
		låne-medel		andra stats- inkomster			
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
6	Ledningar för distribuering av elektrisk energi från statens kraftverk	2,200,000	—				
Södertälje kanalverk:							
7	Utvidgning av Södertälje kanal mellan Maren och Saltsjön	300,000	—				
8	Inköp av inventarier och materialier för Södertälje kanalverk			5,000			
	Säger för statens vattenfallsverk	7,410,000	—	105,000		7,515,000	
E. Statens domäner.							
1	Inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark			1,000,000			
2	Kostnader för anordnande av jägmästarbostad i Gällivare			25,000			
3	Inköp av tomt för jägmästarbostad i Hoting			2,500			
	Säger för statens domäner			1,027,500		1,027,500	
	Summa	32,663,600	—	7,590,300	—	40,253,900	—

Statens utlåningsfonder.

		Att täckas av				Summa	
		låne-medel		andra stats- inkomster			
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
1	Fonden för bibanor inom vissa delar av riket	2,000,000	—	—	—	2,000,000	—
2	Allmänna järnväglånefonden	1,500,000	—	—	—	1,500,000	—
3	Hantverkslånefonden	25,000	—	—	—	25,000	—
4	Odlingslånefonden	450,000	—	—	—	450,000	—
5	Egnahemslånefonden	5,200,000	—	—	—	5,200,000	—
6	Fiskerilånefonden	100,000	—	—	—	100,000	—
7	Allmänna nyodlingsfonden	100,000	—	—	—	100,000	—
8	Jordförmedlingsfonden	200,000	—	—	—	200,000	—
9	Täckdikningslånefonden	200,000	—	—	—	200,000	—
10	Lånefonden för inköp av ädla avelsston	—	—	100,000	—	100,000	—
	Summa	9,775,000	—	100,000	—	9,875,000	—

Avbetalning å statsskulden.

				Att täckas av				Summa	
				lånemedel		andra stats- inkomster			
				Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
A. Å de fonderade statslånen.									
<i>Amortering.</i>									
1	1880 års 3 1/2 % län	2,940,300:—							
2	1886 > 3 1/2 % >	495,000:—							
3	1890 > 3 1/2 % >	620,000:—							
4	1899 > 3 1/2 % >	398,520:—			4,453,820				
<i>Avsättning.</i>									
5	1913 års 4 1/2 % län				540,012	05		4,993,832	05
B. Å övertagna lån.									
1	Kommunlån				47,367	95			
2	Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån				17,000				
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån:									
3	Av år 1898	32,000:—							
4	> > 1902	16,000:—			48,000			112,367	95
Summa								5,106,200	—

Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

		Att täckas av				Summa	
		lånemedel		andra stats- inkomster			
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Avsättning till statsverkets fond av rusdrycks- medel, förslagsanslag		—	—	3,200,000	—	3,200,000	—

Värnskattefonden.

		Att täckas av				Summa	
		lånemedel		andra stats- inkomster			
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Avsättning till värnskattefonden, att utgå av värn- skattemedel		—	—	53,109,370	—	53,109,370	—

Kostnader för införande av tobaksmonopol.

	Att täckas av				Summa	
	lånemedel		andra stats- inkomster		Kronor	ö.
	Kronor	ö.	Kronor	ö.		
Till bestridande av kostnader för vissa av in- förandet av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket föranledda förberedande åtgärder, för- slagsanslag	100,000	—	—	—	100,000	—

vilka utgifter, tillsammans 384,826,100 kronor, uppgå till enahanda belopp, vartill statsverkets tillgångar för år 1915 här ovan beräknats; och erhåller riksstaten det utseende härvid fogade bilaga utvisar.

16:o.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit, att riksdagen må medgiva, att vid statsregleringen för år 1915 de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna grunder i avseende å dispositionen av besparingarna å huvudtitlarna fortfarande må bliva gällande, dock att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola till ett följande års statsreglering reserveras.

*Disposition
av be-
sparingarna.*

Utskottet, som icke haft annat att häremot erinra, än att numera efter inrättandet av statsverkets kassafond sist angivna behållningar böra ingå till denna fond, hemställer,

att riksdagen må besluta, att vid statsregleringen för nästkommande år de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna grunder i avseende å dispositionen av besparingar å huvudtitlarna fortfarande skola bliva gällande, dock att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola tillföras statsverkets kassafond.

17:o.

*Motioner ang.
uppskov med
vissa extra
ordinarie ut-
gifter.*

I tvenne likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 108) av greve *F. Cl:son Wachtmeister* samt den andra inom andra kammaren (nr 267) av herr *A. Ekman*, har hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att extra ordinarie utgifter, till vilkas bestridande anslag äro uppförda å 1914 och 1915 års riksstater, må av Kungl. Maj:t kunna uppskjutas till den senare tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Till stöd för detta förslag anföres i motionerna följande:

»Den våldsamma kris, som för närvarande övergår Europa, har för vårt lands vidkommande påkallat vissa militära åtgärder till tryggande av vår neutralitet. Det är klart, att dessa åtgärder redan förorsakat och allt fortfarande komma att förorsaka statsverket mycket betydande kostnader, varom jämväl Kungl. Maj:ts av riksdagen bifallna proposition om anvisande för ovanberörda åtgärder av 50 miljoner kronor bär vittne. Dessa utgifter komma givetvis att starkt inverka på statens finansiella ställning åtminstone under år 1915.

Under sådana förhållanden måste man taga i övervägande, huruvida icke vissa extra ordinarie utgifter av mindre nödvändig beskaffenhet kunna uppskjutas till en annan tidpunkt.

Det torde vara lämpligast att överlämna till Kungl. Maj:ts prövning, i vilka fall och i vilken utsträckning ett sådant uppskov bör ske. En sådan prövning torde nämligen i åtskilliga fall förutsätta en utredning, som endast kan verkställas genom vederbörande ämbetsmyndigheter.

Med denna uppfattning saknar jag anledning att här ingå på exemplifiering av fall, då enligt min tanke uppskov utan större olägenhet skulle kunna ske. Det må emellertid tillåtas mig att framhålla några av de synpunkter, jag anser böra komma i betraktande vid avgörandet av frågor om uppskov eller icke uppskov.

I första hand måste naturligtvis prövas, vilken vikt — i jämförelse med intresset av besparing — det kan äga, om en viss anordning kommer till stånd just vid den avsedda tidpunkten. I detta sammanhang erinrar jag, att åtskilliga å extra ordinarie stat uppförda anslag, däribland alla avlöningsanslag, avse stadigvarande statsbehov och sålunda böra utanordnas.

Beträffande vidare de anslag, som avse utförande av vissa byggnadsföretag, anläggningar och andra dylika arbeten, bör givetvis tillses, att dessa arbeten, därest de redan äro påbörjade, icke avbrytas eller

inskränkas i vidare mån, än som är betingat av en noggrann tillämpning av ovanberörda synpunkt av besparingsintressets jämförande med vikten av arbetets utförande i beräknad tid. Vad särskilt de affärsdrivande verken vidkommer, måste övervägas å ena sidan, att icke arbetstillgången alltför mycket inskränkes under en period av befarad arbetslöshet, och å andra sidan att lånemarknaden, som i stor utsträckning anlitas för anläggningar för de affärsdrivande verkeus räkning, kan komma att bli ännu mera ansträngd, än förut under senaste år varit fallet.

Jag har i det föregående närmast åsyftat sådana utgifter, som uppföras å 1915 års stat. Då det emellertid väl kan tänkas, att jämväl vissa på 1914 års stat upptagna utgifter för närvarande kunna till någon del inhiheras, anser jag bemyndigandet böra omfatta även sistnämnda utgifter.

Slutligen anser jag mig böra framhålla, att det torde vara lämpligt, att de uppskovsbeslut, som kunna komma att av Kungl. Maj:t meddelas på grund av det föreslagna bemyndigandet, anmälas för riksdagen i påföljande statsverksproposition.»

Den av motionärerna här upptagna frågan synes utskottet vara av synnerlig vikt. Enligt vad känt är, hava de redan vidtagna extra ordinarie militära åtgärderna förorsakat statsverket högst betydande utgifter och ytterligare avsevärda kostnader för upprätthållandet av vår neutralitet lära åtminstone under de närmaste månaderna icke kunna undvikas. Härtill kommer, att de nuvarande förhållandena, såsom bekant, nödgat riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att förskottsvis använda stora belopp för understödjande av arbetslösa och för lån till statens livsmedelskommission.

*Utskottets
yttrande.*

Redan den hårda belastning, för vilken statsverkets kassa är och under någon tid framåt kommer att bli utsatt på grund av de nu antydda omständigheterna, lära få anses utgöra fullgiltigt skäl till att genom särskilda åtgärder söka bereda kassan någon lättnad. Emellertid bör det dessutom icke förbises, att, då den osäkerhet, som alltid vidlåder den till grund för statsregleringen liggande inkomstberäkningen, beträffande 1915 års inkomster måste på grund av de rådande förhållandena göra sig särskilt starkt gällande, möjligheten av brist i dessa inkomster är större än vanligt och att sålunda även häruti ligger en maning till den största försiktighet vid anlitaandet av statskassan.

Det förslag, som motionärerna framlagt för avhjälpan eller underlättande av nu angivna svårigheter, har utskottet funnit välbetänkt. Då utskottet alltså tillstyrker, att Kungl. Maj:t må äga att till tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, uppskjuta extra ordinarie utgifter å

1914 och 1915 års stater, vill utskottet emellertid samtidigt hava uttalat sin förväntan, att, med hänsyn till önskvärdheten av att under nu rådande arbetslöshet, arbetstillfällena i största möjliga utsträckning hållas öppna, Kungl. Maj:t har särskild uppmärksamhet riktad därå, att allmänna arbeten icke uppskjutas eller inskränkas i vidare mån, än som ur ovanberörda besparingssynpunkt är av tvingande nödvändighet påkallat. Slutligen vill utskottet ansluta sig till motionärernas åsikt om lämpligheten av att blivande uppskovsbeslut varda för riksdagen anmälda.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må förklara, att extra ordinarie utgifter, till vilkas bestridande anslag äro uppförda å 1914 och 1915 års riksstater, må av Kungl. Maj:t kunna uppskjutas till den senare tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Stockholm den 23 september 1914.

På statsutskottets vägnar:

F. CL:SON WACHTMEISTER.

BILAGA.

Riksstat för

		Kronor	ö.
Inkomster.			
A. Egentliga statsinkomster:			
I. Skatter	275,175,000: —		
II. Uppbörd i statens verksamhet	6,892,600: —	282,067,600	—
B. Inkomster av statens produktiva fonder:			
I. Statens affärsverksamhet	42,183,000: —		
II. Statens aktier	3,762,500: —		
III. Statens utlåningsfonder (överskott).....	4,248,300: —	50,193,800	—
C. Andel i riksbankens vinst för år 1913.....		8,800,000	—
D. I anspråk tagna kapitaltillgångar:			
I. Av allmänna järnvägslånefonden.....	619,000: —		
II. Av allmänna byggnadslånefonden	37,100: —		
III. Av reservationer å anslaget till allmänna läroverken	293,827: 27		
IV. Reservation å avsättning till underlättande av åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande	276,172: 73	1,226,100	—
E. Lånemedel		42,538,600	—
Summa		384,826,100	—

år 1915.

				Kronor	ö.
Utgifter.					
<i>Verkliga utgifter.</i>					
	Ordinarie anslag	Extra anslag	Summa		
I. Första huvudtiteln	1,373,000	—	1,373,000		
II. Andra >	5,291,001	1,127,799	6,418,800		
III. Tredje >	1,834,070	754,330	2,588,400		
IV. Fjärde >	52,497,793	6,658,607	59,156,400		
V. Femte >	22,923,158	8,860,542	31,783,700		
VI. Sjätte >	13,478,047	14,070,753	27,548,800		
VII. Sjunde >	24,604,903	4,311,997	28,916,900		
VIII. Åttonde >	32,953,998	5,685,502	38,639,500		
IX. Nionde >	8,017,504	6,167,196	14,184,700		
X. Tionde >	6,694,964	3,555,536	10,250,500		
Säger	169,668,438	51,192,262	220,860,700		
XI. Riksdags- och revisionskostnader m. m.			1,518,000		
XII. Räntor å statskulden m. m.			28,612,300		
XIII. Engångskostnader för försvaret			22,190,630	273,181,630	
<i>Utgifter för kapitalökning:</i>					
	Att täckas av		Summa		
	låne- medel	andra stats- inkomster			
XIV. Statens affärsverksamhet	32,663,600	7,590,300	40,253,900		
XV. Statens utlåningsfonder	9,775,000	100,000	9,875,000		
XVI. Avbetalning å statskulden ..	—	5,106,200	5,106,200		
XVII. Statsverkets fond av rus- drycksmedel	—	3,200,000	3,200,000		
XVIII. Värnskattefonden	—	53,109,370	53,109,370		
XIX. Kostnader för införande av tobaksmonopol	100,000	—	100,000		
Säger	42,538,600	69,105,870	111,644,470	111,644,470	
			Summa	384,826,100	

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 6 saml. 68 häft. (Nr 113.) 6